

Sitcom amerykański w układach translacyjnych: Specyfika genologiczna jako determinanta strategii tłumaczeniowej

Przedmiotem badań przeprowadzonych w ramach prezentowanej rozprawy doktorskiej jest genologiczna charakterystyka sitcomu amerykańskiego osadzonego w komunikacyjnie zdeterminowanym układzie translacyjnym. Ramy metodologiczne i interpretacyjne dla przeprowadzonego badania stanowią założenia koncepcyjne translatoryki antropocentrycznej. Kluczową rolę w profilowaniu refleksji badawczej odgrywają kategorie translacyjne, do których zaliczają się zadanie, problem oraz strategia.

Część teoretyczna rozprawy poświęcona jest zagadnieniom, które miały znaczenie dla ustalenia ram metodologicznych, tj. kolejno założeniom translatoryki antropocentrycznej (rozdział 3.1.), specyfice translacji audiowizualnej (rozdział 3.2.), humorowi jako właściwości tłumaczonych komunikatów (rozdział 3.2.4.) oraz charakterystyce genologicznej sitcomu w oparciu o literaturę przedmiotu (rozdział 4). Punkt wyjścia dla prezentowanych badań wyznacza pytanie o translacyjnie relewantne cechy genologiczne sitcomu. Odpowiedź na nie stanowi zasadniczą część rozprawy (rozdział 5), w której omawiany jest korpus obejmujący popularne konwencje sitcomowe wytypowane na podstawie analizy 628 odcinków seriali należących do badanego gatunku (*Friends; The Big Bang Theory; How I Met Your Mother*) tworzonych na przestrzeni 21 lat w latach 1994–2015. Za takie konwencje przyjęto występowanie stałych powiedzeń postaci stanowiących element idiolektu poszczególnych bohaterów, rekontekstualizację sformułowań charakterystycznych dla konkretnych wspólnot komunikatywnych (przede wszystkim dla rodziny oraz związków miłosnych), w tym werbalną realizację motywu *bromance*, używanie szeroko pojętych języków trzecich, wplatanie w dialogi piosenek, w tym zarówno utworów oryginalnych, jak i coverów oraz modyfikacji (przypuszczalnie) znanych przebojów, a także tworzenie dowcipów wizualnych w oparciu o polisemiotyczny charakter komunikatów audiowizualnych.

Na dalszym etapie badania wybrane przykłady opisanych konwencji konfrontowane są z ich oficjalnymi telewizyjnymi tłumaczeniami na język polski (układ translacji lektorskiej) oraz niemiecki (układ translacji dubbingowej). Analiza utworzonego trójjęzycznego korpusu paralelnego umożliwi wyciągnięcie wniosków na temat trudności translacyjnych oraz możliwych do zastosowania technik tłumaczeniowych. Refleksje poczynione na podstawie całego zebranego materiału badawczego prowadzą do zdefiniowania specyficznych problemów translacyjnych na makro- i mikropoziomie przetwarzania translacyjnego ze szczególnym uwzględnieniem układów translacji lektorskiej oraz dubbingowej, a także na algorytmizację definiowania strategii translacji sitcomów amerykańskich w oparciu o cztery kluczowe wykładniki, tj. pełnienie funkcji humorystycznej, zakotwiczenie w kontekście wizualnym, stosowalność dosłownego tłumaczenia sensu wypowiedzi oraz rekursywny charakter jednostki tłumaczeniowej.

Słowa kluczowe: translatoryka antropocentryczna, układ translacji lektorskiej, układ translacji dubbingowej, charakterystyka genologiczna sitcomu, idiolekt, polilekt, język trzeci, dowcip wizualny, algorytm definiowania strategii tłumaczeniowej.

Procektura 9, 09, 2020 r.